

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Argumentum decimum-seximum, ex viginti propositionibus,
Christianam disciplinam nimiùm relaxantibus, quæ ex opinione alla
pullularunt, præter alias sex cap. 10 proferendas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

- 49 Portò à propositione illa, sive hoc, sive illo sensu, sive utroque damnata dicatur, videntur se satis discernere non posse sequaces opinionis de necessitate actualis advertentiae ad formale peccatum. Non priore sensu: ob ea quae dixi n. 42. non etiam posteriore: quia illam etiam ignorantiam, quae vincibilis est per gratiam, in ordine ad excusandum à peccato invincibilem putant, dum ad eam vincendam gratia sufficiens hinc & nunc non habetur. Gratiam verò sufficientem ad eam vincendam (secundum ipsos) non habet, qui de ea depellenda cogitationem nullam habet. Nec eam postulare potest, qui nullam etiam de ea postulanda habet cogitationem. Quippe nihil apud ipsos solemnius, quam inculpatum invincibileque esse id, ad quod cavendum gratia sufficiens deficit, eamque deficere, ubi deficit cognitio mali cavendi. Eò quòd gratia sufficiens det homini posse cavere malum, inspirando (ante omnia) mali cogitatum. Ita ex mente ipsorum Author libelli (Romae damnati) cui titulus: *Le Denonciateur du peché philosophique convaincu de méchans principes dans la Morale* §. 3. Ita etiam Apologista Casuistarum pag. 38. ubi dicit Theologos (suae utriusque Societatis) gratiam sufficientem non agnoscere in peccatoribus perfectis & consummatis, qui suis se nequitis immergunt absque ulla mali cognitione; ipsosque idèd consent à peccato excusari. Ita denique Annatus postremo in Arnaldum libro, ubi sic: *Qui nullam de Deo, vel peccatis cogitationem habet... nullam hic habet gratiam sufficientem.* Additque hominem actus præceptos tunc omitendo, vel prohibitos committendo, nullum peccatum committere, nec, si damnetur, propterea damnari posse.
- 50 Nec referre putant quòd suà quis culpà careat dictà gratià, vel quia pro ea orare neglexit, vel quia, peccando, eà se indignum reddidit, &c. Quia (ut Sanchez oper. Moral. l. i. c. 16. n. 30. & 31.) *tametsi quis initio causam culpabilem oblivioni dederit, oblivio red-citur ad ignorantiam invincibilem, si periculum non advenit.* Et (ut Filiutius to. 2. tr. 21. c. 10. n. 372.) *raro vel nunquam tenetur homo se preparare ad gratiam, ut ignorantiam tollat.*

CAPUT VI.

Argumentum decimum-sextum ex viginti propositionibus, Christianam disciplinam nimium relaxantibus, quae ex opinione illa pullularunt, praeter alias sex, cap. 10. proferendas.

- 51 **E**X ea namque pullularunt sequentes propositiones. 1^a. Ignorantia censetur invincibilis, atque ita excusans à peccato, quando ignorantia nulla subit actualis advertentia vel consideratio ejus auferendae. Vasquez l. 2. disp. 123. c. 2.
- 2^a. Idque etiam si initio causam culpabilem ignorantiae vel inadvertentiae dederim, si peri-

culum non adverterim illius incurrendae. Idem ibidem n. 30. & 31.

3^a. Ignorantia à peccato inducta, non est voluntaria, ne quidem indirectè, nisi aliqua cogitatio de ignorantia incurrenda præcesserit. Terillus in reg. Mor. q. 65. assert. 3.

4^a. Ut actio voluntaria sit, oportet ut procedat ab homine, qui noscit & percipit, quid boni mali in ea sit, & antequam id videat... antequam id intellectus animadverterit, actio neque bona est, neque mala. Baunius in Summa de peccat. c. 39.

5^a. Nunquam peccatur, nisi prævià peccati cognitione animus illustretur, ejusque vitandi studio extimuletur. Baunius ibidem.

6^a. Non committitur peccatum, saltem propriè dictum & imputabile ad culpam, sine libero voluntatis consensu. Antequam verò voluntas consentiat, vel dissentiat, vel in legem peccati, vel in legem Dei, hæc geruntur in anima. Hinc infunditur illi dilectionis aliquid à Deo, per quod inclinetur in rem quae præcipitur. Hinc sollicitatur in contrarium, per rebellem conscientiae motum. Inspiratur ipsi notitia infirmitatis, notitia Medici, desiderium fanitatis, affectus implorandi auxilii. Si animus propter superbiam negligat orare, & ad Medicum confugere, deseretur, & in peccatum ruet, transgrediendo præceptum. Hæc omnia nisi in animo peragantur, actio non est verè peccatum, saltem imputabile ad culpam. Doctor Moynius in manuscriptis dictatis in Sorbona.

7^a. Qui nullam de Deo, vel peccatis, cogitationem habet... nullam hic habet gratiam actualem. Proinde actus præceptos tunc omitendo, vel prohibitos committendo, nullum peccatum committit, nec, si damnetur, propterea damnari potest. Annatus n. 48. relatus.

8^a. Nullum est peccatum formale, nisi conscientia hinc & nunc judicet de peccato. Estrix in Thesi anni 1668.

9^a. Conscientia circa illicitum intrepida (id est sine formidine judicans operationem esse licitam) excusat à peccato. Thesis defensa in Collegio Aquis Societ. 4. Julii 1686.

10^a. Quisquis sine ulla formidine oppositi, aut advertentia ad ullam malitiam, judicat operationem non esse malam, non peccat, operationem illam ponendo, sive id judicet evidenter, sive tantum probabiliter, sive verè, sive falsò, solidà vel non solidà ratione. Maillot in Thesi defensa in Collegio Antuerpiensi anno 1673.

11^a. Homo non potest malè agere, hoc ipso quòd agit ex conscientiae dictamine. Thesis defensa in Collegio Parisiensi anno 1694.

12^a. Peccatum contra legem nullum admittimus, si non sit contra conscientiam, saltem dubiam & inquietam. P. de Reux in Thesi defensa in Collegio Lovaniensi.

13^a. Advertentia ad peccatum mortale debet esse plena & perfecta, per iudicium de malitia actus, vel periculo illius. Amicus to. 3. disp. 17. sect. 8.

14^a. In

14^a. In eo qui non cogitat de malitia operis prohibiti, deberet tamen cogitare... omisso, sive negligentia considerationis non imputatur ad culpam, nisi... in mentem veniat cogitare de obligatione examinandi. Layman l. 1. tr. 2. c. 4. Duas sequentes in terminis habet Petrus Oxea tr. morali de fide disp. 1. sect. 1. & 2.

15^a. Qui in die Dominica, quando Parochus admonet de festis & jejniis hebdomadae, omittit ire ad audiendum Sacrum culpabiliter, ut scilicet ludo vel somno indulgeat, & quia ad Ecclesiam non ivit, non habet notitiam jejunii in ea hebdomada occurrentis, & propter hanc ignorantiam vescitur carnibus in eo die, quibus cum scientia jejunii non vesceretur, habet ignorantiam hujus jejunii peccato introductam, & tamen vescendo carnibus in eo die non peccat.

16^a. Christianus, adeo suae salutis negligens, ut ad audienda mysteria fidei ad Ecclesiam nunquam accedat, & ideo solum novit se esse Christianum, & solum credit in genere omnia quae credit Ecclesia, & praeterea nullam aliam rem fidei explicitè cognoscit, invincibilem habet ignorantiam rerum credendarum.

17^a. Qui ex inveterata consuetudine, velut quodam necessario imperu, rem malam agit, v. g. materiales blasphemias profert, vel perjurium effundit, tunc non peccat... Layman ibidem c. 5. n. 6.

18^a. Probabilius est, perjurium, ob consuetudinem pejerandi, non esse peccatum mortale speciale, quando est cum inadvertentia naturali... etiam si operans sit cum habituali affectu ad peccatum... Nec refert quod inadvertentia oriatur ex prava consuetudine, aut passione. Quia tam passio, quam consuetudo, tollit actualem usum rationis, qui necessarius est ad peccatum mortale. Filicinus ubi supra.

19^a. Si ignorantia, olim vincibilis & voluntaria, evadat postea invincibilis (quia jam non est à quo ignorans instrui possit, &c.) opus ex tali ignorantia factum est malum & imputabile; sed non habet peculiarem malitiam moralem, aut imputabilitatem superaditam malitiae actus voluntatis, in quo directè, vel indirectè fuit volitum. Terillus ubi supra q. 63. n. 5.

20^a. Si nullus unquam scrupulus animum alicujus pupugerit de malitia pollutionis, ignorantia illius dici potest invincibilis, nec opus à taliter ignorante perpetratum, ad culpam imputari potest. Idem q. 62. n. 17.

21^a. Voluntas, in opere peccaminoso, non peccat moraliter, peccato propriè & ratione sui imputabili, quando nulla actualis advertentia, (nec specialis, nec confusa) malitiae moralis, vel periculi praecessit, vel saltem dubitatio aliqua, vel scrupulus. Idem q. 63. affert. 4.

22^a. Si perditum & consummatum peccatores careant omni lumine, & conscientiae remor-

su, dum blasphemant, vel suis se nequitius immergunt, si nullam habeant mali notitiam, contendo cum Theologis omnibus, eos non peccare actionibus istis... Sine libertate enim non est peccatum. Ut autem ad sit libertas vitandi peccatum, oportet adesse notitiam bonitatis & malitiae, quae in objecto proposito continetur. Apologia Casuist. pag. 38.

Ex vigesima-secunda ista propositione (videnter consequente ex opinione quam impugnamus) patet in qua praecipua ducat opinio ista. Vigesimali porro Ecclesia Senonensis 3. Septembris 1658. pronuntiavit *Scripturis, Patribus, fidelium precibus, manifestè adversari, & ad excusanda gravissima quaque scelera promptam defensionem suppeditare*. Ecclesia quoque Parisiensis eodem anno: *Hæc doctrina (inquit) est falsa, erronea, scandalosa, contraria Scripturae, Patribus & sana Theologia, quae peccata per ignorantiam agnoscit, excusationem peccantibus ad illorum perniciem suppeditat, & Christianos ad negligendam salutis scientiam impellit.*

Quam portentosa consecraria deriverentur ex propositione sexta, decima-septima, decimona, &c. videbitur cap. 11.

Quintam propositionem Facultas Parisiensis 1. Augusti 1641. censuit falsam esse, & viam aperire ad excusanda excusationes in peccatis.

Quartam Facultas Lovaniensis 4. Maii 1645. his verbis proseripsit: *Est contra communia Christianae Religionis principia, & innumera, etiam immanissima, peccata excusat, cum pernicie animarum.*

Decimam-tertiam Illustriss. D. Guido de Seve de la Rochechouart, Episcopus Atrebatensis, anno 1691. damnavit, dum damnavit istam, eodem anno à Professore quodam Duacensi propugnatam die 2. & 4. Maii ejusdem anni: *Perfecta deliberatio, ex malitia consideratione, requiritur ad mortale*. Dum hanc (inquam) damnavit, in proprio verborum sensu, ut falsam, scandalosam, saluti animarum perniciosam, & maximis peccatoribus excusationes in peccatis suppeditare nasam. Illustrissimus etiam D. Jacobus Nicolaus Colbert Archiepiscopus Rothomagensis in Epist. Pastoralis de 28. Martii 1697. propositionem (quam impugnamus) velut erroneam damnavit, & velut perniciosam doctrinam, à pluribus Ecclesiis Gallicanis, Theologicisque Facultatibus Parisiensis & Lovaniensi damnatam, ex qua consecrarium sit peccatum philosophicum, sicut & alia portentosa dogmata, Scripturae, Concilii ac Patribus contraria.

Istis quidem censuris nonnullus opponit communia ista Theologiae Christianae principia: *Nullum peccatum, quin voluntarium. Nullum voluntarium, quin praecognitum. Ignorantia invincibilis excusat à peccato*. Opponit & damnatas à Pio V. haec propositiones: *Ad rationem & definitionem peccati non pertinet voluntarium. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo quod vitare non potest.*

58 Sed frustra opponit. Quia ad hoc ut peccatum sit voluntarium, sicut non debet esse volitum formaliter & actu, sed sufficit quod virtualiter & interpretativè: sic non debet esse cognitum formaliter & actu, sed sufficit quod cognitum sit virtualiter & interpretativè. Ad quod necessarium non est dubium, suspicio, vel scrupulus actualis de malitia, vel obligatione inquirendi de illa; sed sufficit quod homo possit & debeat illam cognoscere, culpaque ipsius sit quod hic & nunc non cognoscat, seu non advertat, ut constat ex dictis cap. 4. Nec tunc ignorantia est invincibilis & involuntaria; sed vincibilis, culpabilis & voluntaria. Nec impotentia vel necessitas inde consequens, est antecedens voluntatem, sed eam consequens: non proinde involuntaria & inculpabilis, sed culpabilis & voluntaria. Tametsi verò necessitas & impotentia antecedens voluntatem, inculpabilisque & involuntaria, excuset à peccato; non tamen necessitas & impotentia consequens, in quam suam voluntate & culpam peccator incidit, spiritualia negligendo, eaque bona sponte diligendo, quorum dilectionem sequi nata est privatio cognitionis spiritualium. Ad quæ si reflexisset Oppositor ille, à Philosophistarum torrente non fuisset abreptus in abyssum dogmatis de peccato philosophico.

CAPUT VII.

Argumentum decimum-septimum, petitum ex hoc quod ex opinione illa prodierit dogma damnatum de peccato philosophico.

59 Dogma illud anno 1669. in suo tract. de conscient. prob. tradidit Terillus n. 77. referendus. Anno verò 1686. mensis Junii, Præside R. P. Francisco Musniero, in Aula majore Collegii Divionensis, Societ. Jesu, propugnata sunt Theses Theologicæ de peccatis, quarum prima fuit ista: *Peccatum philosophicum, seu morale, est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. Theologicum verò, & mortale, est transgressio liberæ legis divinæ. Philosophicum, quantumvis grave, in eo qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum; sed non est offensæ Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque æternam penam dignum.* Dogma istud, ut jacet, ab Alexandro VIII. ut infra damnatum, prodidisse ex opinione ad formale peccatum requirente cognitionem, seu advertentiam & noritiam actualem malitiæ, constat ex eo quod vel ipse Musnierus ex ea illud deduxerit in Dictatis suis de suo illo dogmate: *Sicut actus humanus nunquam est malus, sublatâ (actuali) cognitione malitiæ; sic nunquam est offensæ Dei, si (actu) non agnoscatur esse offensæ Dei.* Sed peccatum, quantumvis grave, in eo qui vel Deum ignorat, vel de Deo actu non cogitat, actu non agnosciatur esse offensæ Dei. Ergo non est of-

fensæ Dei; nec proinde peccatum mortale, dissolvens amicitiam Dei, neque æternam penam dignum. Neque enim dissolvit amicitiam Dei, neque æternam penam dignum est, nisi sit offensæ Dei. Suppositâ veritate majoris quoad priorem partem, quod utique actus humanus nunquam sit formaliter malus, sublatâ actuali cognitione malitiæ (quæ est ipsissima opinio contra quam disputamus) totus iste discursus suâ sponte fluit; nec ullum in ipso vitium ostendi potest. Igitur positio illa Musnieri, de peccato philosophico, ex dicta opinione, per legitimam argumentationem ab ipso deducta fuit; de peccato, inquam, philosophico tanquam reverâ possibili, imò & in nonnullis de facto contingente, uti demonstrabunt exempla cap. 11. præferenda.

Et propterea sectatoribus istius opinionis 60 jure dicimus, cum Augustino l. 2. de adulter. conjug. c. 4. si hoc vos non sentitis, quod illâ positione Musnieri docet, equidem positio illa sequitur ad illa quæ sentitis. *Mutate ergo antecedentia, si vultis cavere sequentia.* Proinde vel illam vestram corrigite opinionem, quod actus humanus nunquam sit formaliter malus, sublatâ actuali cognitione malitiæ; vel consequenter dicite (cum Musniero) actum humanum nunquam esse formaliter offensam Dei, sublatâ actuali cognitione offensæ Dei. Hoc autem dicere non potestis: utpote jam ab Ecclesia damnatum. Et ideo conformiter ad Ecclesiæ decisionem, sic ab omnibus jam philosophandum est: ad hoc ut actus humanus sit formaliter offensæ Dei, necesse non est quod actu cognoscatur vel advertatur offensæ Dei. Ergo ut sit formaliter malus, necesse non est quod actu cognoscatur vel advertatur esse malus.

CAPUT VIII.

Damnati dogmatis de peccato philosophico, origo, progressus, denuntiatio, damnatio.

EX dictis capite præcedenti facillè quisque 61 perspiciet, damnati illius dogmatis, seu philosophismi (sic enim vocari jam cœpit) primum parentem non fuisse Divionensem illum Theistam (maximè cum in ea tradenda plures ex eadem Societate ipsi præiverint (ut infra videbitur) sed primos parentes ipsius jure censerit tam illos qui principia, ex quibus derivatur, primi tradiderunt, scilicet Molinam, Valentiam, Vasquez, Suarez, Meratium, &c. quam illos qui philosophismum (ante Musnierum) in terminis primi tenuerunt.

Et primum quidem principium ipsius Mo- 62 lina tradidit, dum r. p. q. 2. a. t. docuit, & primus (quod sciam) docuit, *tam rudes & incultos posse aliquos homines esse* (immo & populos, uti apertè significat in contextu) *ut maxima cum probabilitate affirmare possimus, in eis ignorantiam invincibilem Dei posse reperiri. Quod primo, & secundo, cum de igno-*
rantia